

Jaroslavas Okulič-Kazarinas:

Kastį prisimenu kaip draugišką, užsispyrusiai siekiantį tikslo, labai atsidavusį alpinizmui vaikina. Čia papasakosiu keletą Kasčio alpinistinio gyvenimo akimirky. Džiaugsiuos, jei čia bus rasta kas nors šią nuomonę paryškinančio.

Neprisimenu, kada pirmą kartą sutikau Kastį. Aišku, kad susipažinome Kauno alpinizmo sekcijoje per treniruotes ar varžybas.

1962 m. liepos mėn. kartu buvome Uzunkolo a/s. Tuomet Kastis važiavo į kalnus turėdamas tik alpinisto ženklelį, bet jau iš karto ėmė aktyviai reikštis. Baigiantis pamainai dalyvavo įkopime į Elbrusą, o po to dar važiavo į Tian Šanę kur kopė į pirmąsias lietuviškas viršūnes.

Uzunkole aktyvus buvo ir laisvalaikiu. Kai šventėme Gražinos Suraučiūtės gimtadienį, jis labai energingai "kovėsi" dėl šokolado plytelės, kurią gavo visus nugalėjęs.

Tais pat metais rudenį važiavome į Pabaltijo alpinistų susitikimą Estijoje Tartu mieste. Prie taurelės, (tiksliau po taurelės) senoje šaltoje pilyje, kur vyko susitikimas, Kastis labai energingai įkalbinėjo Uzunkolo stovyklos viršininką P.P.Zacharovą, kad jis kitais metais sudarytų sąlygas įvykdyti pirmą atskyrį.

1964 m. organizuojama Pirma Lietuvos alpinistų aukštuminė ekspedicija į Pietvakarių Pamyrą. Tuomet labai stichiškai, kelionėje tarp Iškašimo ir Liangaro, Alis Jurgelionis pasiūlė, sėkmingo įkopimo į žmogaus nepalietą viršūnę atveju, ją pavadinti M.K.Čiurlionio vardu. Tuo metu atrodžiusi mažai reali svajonė išsipildė, ir tik gaila, kad ekspedicijoje nedalyvavo Kastis. Jis tuo metu buvo kitame Pamyro rajone.

Kalnų slidinėjimo entuziastų tarpe Kastis taip pat reikėsi labai aktyviai. Daug kartų važiuoja slidinėti į Karpatus, kur Volovece Lietuvos alpinistai turėjo savo slidinėjimo bazę. Čia kartą kai jau visi buvom prisislidinėję iki soties, Kastis dar liko slidinėti ir parėjo tik kai sulaužė abi slides.

Prie Nemunėlio-Radviliškio vyko laipiojimo uolomis varžybos. Joms pasibaigus "poilsiu" nusprendėm naktį lipti į medžius. Kastis lipo vos ne į pačias viršūnes. Pagaliau kažkas ėmė šaukti-Nukrisi, o jis - Nesijaudink, aš su šalmu! Mat tuo metu alpinistai įkopimuose pradėjo naudoti plastikinius statybininkų šalmus.

Kitą kartą, prie Dauguvos Olenkalnso apylinkės laipiojimo uolomis varžybose, draugų palinksminimui nusviedė į upę savo laikrodį.

1967 m. į alpinistų susitikimą prie Jonavos, prieš vykstant į kalnus, atvažiavau motociklu. Kastis, jį pasiskolinęs ir pamatęs azoto trąšų gamyklos statyboje gulintį gal 10 metrų ilgio vamzdį, su visu motociklu pro jį pralindo.

1967 m. ekspedicijoje į Komunizmo viršūnę Kastis "perspektyvaus" jaunimo grupėje. Jau pradžioje įvyko nelaimė. Įkritus į plyšį Stasiui Miglinui teko galvoti kaip tęsti ekspediciją. Kažkas turėjo palydėti Stasį į liginę. Buvo nuspręsta, kad burtus trauks "perspektyvieji": A.Kepežėnas, J.Zamulaitis, V.Palys ir Kastis. Prisimenu, su koku susikaupimu jie traukė lapelius iš kepurės. "Žemyn" ištraukė Vaidas. Kasčio veidas nušvito ir jo džiaugsmą temdė tik užuojauta Vaidui.

Po kelių dienų dalis ekspedicijos alpinistų susirinko "Švilpikų" stovykloje (4000 mvjl.). Čia buvo ir Kastis. Turėjom laisvą dieną, todėl nutarėm įkopti į čia pat esančią Ščerbakovo viršūnę. Išėjom po radijo ryšio su Dušanbe. Maršruto visai nežinojome. Pradžioje oras buvo geras, bet po kelių valandų kopimo užėjo debesys ir pradėjo snigti. Kastis vis stengėsi eiti pirmas. Greit paašėkėjo, kad nebežinom kuria kryptimi lipti. Nusprendėme grįžti tik vienas Kastis vis veržėsi aukštyn. Vienas palypėjo per visą virvę, kol įsitikino, kad viršūnės dar nėra ir tik tuomet pasuko žemyn. Kitą dieną esant geram orui visi į šią viršūnę įkopėme.

Netrukus prasidėjo dramatiški įvykiai Komunizmo šlaituose (daugiau 5000 mvjl.). Gelbėjome lavinos nublokštus Alma Atos alpinistus. Sudužo pagalbon atskridęs Miodovo pilotuojamas MI-4 sraigtasparnis. Tapo aišku, kad ekspedicija žlunga. Sprendėme, ką darysime pabaigę gelbėjimo darbus. Kastis buvo vienas iš nedaugelio norinčių tęsti kopimą į Komunizmą. Deja tą kartą dauguma buvo pakrikę, arba abejojo dėl įkopimo sėkmės. Taigi nusprendėm leisti žemyn.

Belaukiant naujo sraigtasparnio ardėme avarijos ištiktąjį. Kastis išlupo piloto kėdę ir iš jos pasidarė roges važinėti nuo šlaito.

Kai sraigtasparnis išvežė paskutinius nukentėjusius, nusileidome į "Švilpikų" stovyklą. Čia buvo sukaupta vos ne visos ekspedicijos maisto ir inventoriaus atsargos. Buvo aišku, kad didelę dalį teks palikti stovykloje. Valgėme geriausią maistą- ypač gryną funduką. Tuomet Kastis sugalvojo "griliažo" sąvoka. Jis sakė, kad po tokio maisto nuėjus už akmens atsiranda griliažas.

"Švilpikų" stovykloje Kastis organizavo D.Hanto (anglų ekspedicijos į Everestą vadovo) čia palikto deguonies baliono sprogdinimą. Jis šovė į balioną iš kariško šautuvo. Kulka pramušė skylę ir balionas kurį laiką šnypšdamas sukosi sniege.

Iš "Švilpikų" stovyklos į "Beržynėlį" leidomės su 50 kg kuprinėmis. "Beržynėlyje" sutikome grupę gelbėtojų iš tarptautinės alpinistinės stovyklos Lenino viršūnės papėdėje. Jie į "gelbėjimą" pavėlavo ir ruošėsi grįžti. Mums jie pasiūlė skristi kartu prie Lenino. Kastis nedvejodamas sutiko. Prsidėjo dar 6. Susidarė grupė: K.Zubovas, E.Adomaitis, A.Dembinskas, A.Kubilius, V.Šaduikis, J.Zamulaitis, J.Okulič-Kazarinas.

Tavil Daroje atsisveikinome su grįžtančiais namo ir lėktuvu AN-2 per Garmą išskridome į Daraut-Kuraną. Kastis susirangė lėktuvo uodegoje ir ruošėsi miegoti. Į keleivių saloną atėjo pilotas ir susirūpinęs dairėsi. Pamatė Kastį uodegoje ir iškrapštė. Pasirodo, kad Kastis per daug į galą paslinko lėktuvo svorio centrą ir lakūnui vis reikėjo stumti į priekį vairolazdę.

Prieš kopiant į Lenino viršūnę atlikome aklimatizacinį žygį iki 6000 mvjl. Žygyje dalyvavo ne visi, bet Kastis lipo nedvejodamas. Aukščiausioje vietoje palikome palapinę ir maisto sekančiam kartui. Patiesėm palapinę ant akmenų ir ėmėm valgyti sausą maistą. Dėl sauso oro buvome labai ištroškę, todėl stengėmės prasimanyti vandens iš sniego. Kastis pastebėjo, kad ant palapinės sniegas saulės atokaitoje ištirpo, ėmė šaukštu jį rinkti į puoduką. Pasakiau, kad toks troškulio malšinimas man primena A.Sant-Egziuperi aprašytą ištikus lėktuvo avarijai dykumoje. Kastis pasakė, kad prisimena, jog nuo lėktuvo audeklo po nakties susikondensavusį vandenį išgėręs lakūnas apsinuodijo impregnuojančiais chemikalais. Mūsų palapinė taip pat buvo impregnuota ir vanduo turėjo nemalonų prieskonį, tačiau mūsų skrandžiams jis nepakenkė. Tokiuose aukščiuose vandens problema visada aktuali. Prisimenu Kastį sniego urve į puoduką renkantį nuo varveklių lašnojantį vandenį. Gražią skaidrę su Kasčiu, gaudančiu į puoduką vandens lašus, padarė Augustas Kubilius.

Apačioje (bazinėje) stovykloje atsidarėme pašteto konservus. Kažkodėl paštetas buvo skystas ir niekas nediršo jo valgyti. Kastis gi pasakė, kad gali vienas suvalgyti tokių konservų dėžutę ir tai jis tuoj pat padarė.

Įkopus į Lenino viršūnę Kastis ilgai dairėsi po Pamyro platybes, bandė atpažinti viršūnes, žiūrėjo į tolumoje vos matomą Karakulio ežerą. Žemyn nuo viršūnės leidomės paskutiniai. Grįžęs rašiau ataskaitą apie įkopimą į Lenino v. Kastis ją iliustravo. Už šį įkopimą Kasčiui buvo įteiktas Lietuvos alpinizmo čempiono medalis.

1968 m. Kastis instruktoriauja Ala Arčos a/s Padedą susitarti grupei lietuvių su stovyklos vadovybe dėl įkopimų. Tuomet mūsų "mažoji ekspedicija" ruošėsi praeiti Karūnos-Dviragės-Semionovo Tianšanskio traversą. Ir vėl džiaugėmės Kasčio alpinistiniu entuziazmu. Juk jis tuomet Ala Arčioje buvo kartu su Laima ir mažyčiu Roku. Kai būdavome apačioje, Rokas ateidavo pas mus. Balys net vieną kartą migdė (po pietų) Roką savo miegmaišyje neįvertinęs amžiaus savybių. Po to teko

miegmaišį mirkyti Ala Arčo upelyje ir džiovinti saulėje. O Jurgis Zamulaitis su Roku susirišęs virve laipiojo ant pievoje stovinčių "puntukų". Deja tais metais Kastis su mumis lipti neturėjo galimybės.

1969 m. Kastis susižeidė ranką prieš pat išvykstant į Karakolą ir todėl nedalyvavo Lietuvos alpinijoje.

1970 m. Kastis Pietvakarių Pamyre. Girdėjau atsiliepiamą, kad tik jam turi būti dėkingas Augustas už išgelbėjimą, kai jis buvo pakibęs virš bedugnės. Grįžęs iš kalnų Kastis pasakojo, kad Augustą kelti buvo labai sunku (Augusto svoris arti 100 kg.) Tačiau Kastis pastebėjo, kad tempiama virvė po truputi pasitraukia ir todėl dirbo tol, kol Augustas atsidūrė saugioje vietoje.

1971 m. Lietuvos alpinistai vėl ruošiasi Komunizmo viršūnės šturmui. Dabar Kastis jau pagrindiniame sąstate ir numatytas 6 kategorijos įkopimo vadovu. Mes džiaugėmės, kad Kastis į Pamyrą važiuos po puikių treniruočių Tianšanyje.

Turėjau su Kasčiu susitikti Dušanbėje liepos 3 dieną ir kartu ruošti ekspedicijai laikinas patalpas, priimti konteinerį, pasirūpinti transportu, pirkti daržoves ir vaisius. Prieš išskrendant į Dušanbę užėjau į Kasčio namus. Laima dar nebuvo grįžus iš Kirgizijos, nors jos jau laukė. Kasčio mama mane sujaudino, kai pasakė kad jai ramiau, jog aš ir Kastis būsim kartu. O nelaimė jau buvo įvykus!

Į Dušanbę atskridau su Alfonsu Jakštu. Kartu ieškome Kasčio, kuris tuo metu jau turėjo mūsų laukti. Susitikome su mūsų pažįstamu lakūnu Miodovu ir tik iš jo sužinojome apie tragediją. Bandymai susiskambinti su Kaunu arba Vilniumi nesėkmingi. Užsakius ryšį duoda tik po trijų dienų. Paskambinau į Maskvą ir Sąjungos alpinizmo federacijoje sužinojau, kad Kastis Frunzėje. Kitą dieną, padedant Miodovui, su Jakštu gauname du bilietus be vietų į lėktuvą. Skrendame sėdėdami ant grindų. Nusileidę Frunzėje sužinojome, kad Kastis jau išvežtas į Kauną. Sutikome Agranovską iš kurios sužinojome apie paskutinį Kasčio įkopimą.

Širdį spaudžia nenumaldomas gaudulys. Nusiminę grįžome į Dušanbę tvirtai nutarę žuvusio draugo vardan pasiekti jo svajotą viršūnę.